# سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری سمنان

معصومه صابریان, سعید حاجی آقاجانی

## چکیده

**مقدمه.** یکی از رسالت‌های مهم دانشگاه‌ها, تربیت نیروهای متخصص مورد نیاز جامعه است. مراکز آموزش عالی مایلند بدانند دانش‌آموختگان آنها بعد از فراغت از تحصیل با چه سرنوشتی مواجه‌اند و از تخصص خود چگونه بهره می‌گیرند. این تحقیق با هدف تعیین سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان رشته پرستاری دانشکده پرستاری سمنان انجام شده است.

**روش‌ها.** در یک مطالعه توصیفی- مقطعی، کلیه دانش‌آموختگان کارشناسی پیوسته پرستاری (۱۷۴ نفر) که در فاصله سال‌های ۷۸-۷۱ فارغ‌التحصیل شده‌اند و آدرس آنها در دسترس بود, مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه با ۱۰ سؤال بود که برای نمونه پست شد. در مجموع ۹۳ پرسشنامه برگشت داده شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS مورد پردازش قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با تعیین میانگین و انحراف معیار و محاسبه فراوانی مطلق و نسبی و آزمون مجذور کای انجام گرفت.

**نتایج.** ۶۰/۲۲ درصد نمونه‌ها را زنان تشکیل داده و ۳۰/۱۲ درصد در وضعیت استخدام رسمی آزمایشی بسر می‌برند. اکثراً در بیمارستان‌ها مشغول به کار بودند و ۴۳/۰۱ درصد در مشاغلی غیر از پرستاری به کار گرفته شده‌اند. فقط ۱۷/۲ درصد کمتر از شش ماه مشغول به کار بوده و بقیه در فاصله زمانی شش ماه تا بیش از سه سال بیکار بوده‌اند. در عین حال, که ۱۷/۲ درصد نیز در حال حاضر بیکارند. اکثراً (۶۰/۲۱ درصد) ادامه تحصیل نداده و ۲/۶۱ درصد در رشته‌های غیر پرستاری ادامه تحصیل داشته‌اند و ۶/۴۵ درصد نیز تغییر رشته و شغل داده‌اند. ۸۰/۶۴ درصد نمونه‌ها با دانشگاه محل تحصیل ارتباط نداشته و فقط ۱۷/۲ درصد در استخدام بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی سمنان هستند. آزمون مجذور کای رابطه معنی‌دار بین جنس و مدت بیکاری نشان داد. در سایر موارد رابطه معنی‌دار مشاهده نشد.

**بحث.** نتایج پژوهش بیانگر بی‌کار ماندن طولانی پرستاران پس از فارغ‌التحصیلی, وضعیت نامشخص استخدامی و کثرت اشتغال در رشته‌های غیر تخصصی است. پیشنهاد می‌گردد پذیرش پرستاران با توجه به نیاز جامعه و علایق انجام گیرد و به مشکل استخدامی آنها توجه شود.

**واژه‌های کلیدی.** سرنوشت شغلی، استخدام، دانش‌آموختگان، دانشکده پرستاری.

## مقدمه

رسالت دانشکده‌های پرستاری عبارتست از تربیت پرستاران متخصص که ضمن تأمین نیروی انسانی مورد نیاز دانشکده‌ها و مراکز بهداشتی- درمانی، قادر باشند با ادامه تحصیل و کسب دانش بیشتر، در امر آموزش یا مراقبت پرستاری به پیشبرد مرزهای دانش و تولید دانش نو کمک نموده و در امر توسعه کشور و کمک به حل مسائل جامعه نیز سهیم باشند. گسترش دانشگاه‌ها در سال‌های گذشته باعث افزایش تعداد دانش‌آموختگان در بیشتر رشته‌ها از جمله پرستاری گردیده است. نظام آموزش کشور در دهه۷۵-۶۵ حدود دو برابر نیروی انسانی را که در طول ۵۰ سال تأمین شده بود, تربیت نموده است(۱).

از آنجا که بخش مهمی از سرمایه‌های ملی صرف آموزش عالی می‌شود، به نظر می‌رسد که دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها پس از فراغت از تحصیل نباید مدت زیادی بیکار مانده و باید سریعاً

معصومه صابریان, مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی, معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی سمنان, بلوار بسیج, سمنان.



[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-18 ]

جذب بازار کار شوند، در حالی که آمارهای موجود نشان از بیکاری هزاران دانش‌آموخته از جمله پرستاران فارغ‌التحصیل دارند. نتایج یک تحقیق نشان داده است که ۳۲ درصد واحدهای مورد پژوهش با وجود تمایل به کار، در زمان پژوهش بیکار بوده‌اند(۲). بعضی از صاحب نظران، علت این امر را گسترش کمی رشته‌های تحصیلی بدون ارتباط با نیازمندی‌های بازار کار و تقاضای شغلی می‌دانند(۳). درحالی که مسؤولان مراکز بهداشتی- درمانی مکرراً به کمبود نیروی انسانی پرستاری اشاره نموده و علت بعضی از مشکلات و نارضایتی‌های موجود در این زمینه را مربوط به این کمبود عنوان می‌کنند.

از سوی دیگر، بعضی از افرادی که به استخدام دانشگاه‌های علوم پزشکی در آمده‌اند، در بخش‌های دیگری مانند واحدهای اداری و غیره مشغول به کارند. از گروهی که جذب سیستم دولتی نشده‌اند، بجز آن عده‌ای که جذب مراکز خصوصی گشته‌اند، بقیه جذب مشاغل آزاد شده و یا بیکارند. این امر نشان‌دهنده کاهش بهره‌وری نیروی انسانی تحصیل کرده می‌باشد، در حالی که هدف اکثر افراد، استخدام در مشاغل دولتی است. تحقیقی که در رابطه با بازار کار و آموزش عالی در کشور اندونزی انجام شد، نشان داد که بیشتر دانشجویان دانشگاه‌های دولتی انتظار دارند بعد از فراغت از تحصیل، در بخش دولتی شاغل شوند(۴).

بین رشته‌های تحصیلی و نیازهای بازار کار در کشور ما نیز عدم تطابق زیادی به چشم می‌خورد(۱) و نابرابری‌های موجود در عرضه و تقاضای نیروی انسانی دانش آموخته را ریشه نهادی مشکلات مربوط به اشتغال دانش‌آموختگان دانسته‌اند(۵). در جوامع امروز, به سبب پیشرفت تکنولوژی, دانش‌آموختگان نیازمند همگام شدن با دانش روز هستند. وجود متخصصانی که بتوانند با این دانش پیش رفته و باعث استقلال علمی، اقتصادی و حتی فرهنگی شوند، مایه مباهات است. ولی اینکه فقط متخصص تربیت کنیم بدون اینکه به امکان جذب آنها در مراکز کاری و ارائه خدمات تخصصی آنها به دیگران بیندیشیم، نوعی سرخوردگی برای این فارغ‌التحصیلان و جوانان ایجاد خواهد کرد، درعین حال که سرمایه‌های ملی نیز به هدر خواهد رفت.

توقف توسعه کمی در بخش آموزش پزشکی و شروع توسعه کیفی و توجه به امر تحقیقات، یکی دیگر از راه‌کارهای مناسب حل مشکلات تشخیص داده شده است. در همین راستا, هر گونه تحقیق در زمینه‌های اشتغال و تعیین سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان اقدامی مفید محسوب می‌شود. مشخص نمودن اینکه‌ایا بازده و محصول یک نظام با رسالت و اهداف آن هماهنگی داشته و پاسخ‌گوی نیاز جامعه که بر اساس آن, نظام آموزشی تشکیل شده است, می‌باشد یا نه؟ با کمک تحقیقات امکان‌پذیر است. بدیهی است که برای حل مشکل اشتغال قبل از هر گونه اقدامی باید نیازسنجی انجام گیرد. در این زمینه ارتباط با دانش‌آموختگان و بررسی وضعیت شغلی آنان و تعیین میزان واقعی بیکاران هر رشته از اقدامات اولیه محسوب می‌گردد. به همین دلیل, پیگیری سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان رشته پرستاری از اولویت‌های تحقیقاتی در این رشته است. بنابراین, این تحقیق با هدف تعیین سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری سمنان انجام گردیده است.

## روش‌ها

این تحقیق یک مطالعه مقطعی (Cross-sectional) می‌باشد که با هدف تعیین سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان کارشناسی پیوسته پرستاری دانشکده پرستاری و پیراپزشکی سمنان انجام شده است. جامعه آماری را کلیه دانش‌آموختگان کارشناسی پیوسته پرستاری که در فاصله سال‌های ۷۱ تا ۷۸ فارغ‌التحصیل شده‌اند، تشکیل می‌دادند که به دلیل کوچک بودن جامعه آماری، کلیه افراد جامعه (۲۶۵ نفر) به عنوان نمونه و به صورت سرشماری انتخاب گردیدند.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای حاوی ۱۰ سؤال در زمینه محل خدمت, نوع شغل, وضعیت ادامه تحصیل, نوع استخدام و نوع فعالیت پژوهشی بود. برای تعیین روایی و پایایی علمی پرسشنامه, از روش اعتبار محتوا و آزمون مجدد ($r = ۰/۸۵$) استفاده شد.

برای دسترسی به واحدهای مورد پژوهش، آدرس آنان از اداره کل آموزش دانشگاه اخذ گردید. مجموع دانش‌آموختگان دوره ۱۱-۱ کارشناسی پیوسته پرستاری ۲۶۵ نفر بودند که پرسشنامه برای ۱۷۴ نفر که آدرس آنها کامل بود ارسال شد. در مرحله اول ۷۶ پرسشنامه تکمیل و برگشت داده شد. بقیه پرسشنامه‌ها، یا پاسخ داده نشد، یا آدرس شناسایی نشد. مواردی که تغییر آدرس داشته و قابل دسترس نبودند, حذف گردید و برای بقیه موارد، مجدداً پرسشنامه ارسال گردید. در نهایت, جمعاً ۹۳ پرسشنامه کامل شده (۳۸ درصد کل دانش‌آموختگان و ۵۳/۴ درصد نمونه‌ها) مورد تجزیه و تحلیل آماری قرارگرفت. اطلاعات پرسشنامه‌ها با نرم‌افزار SPSS مورد پردازش قرارگرفت. در مورد داده‌های کمی از محاسبه میانگین و انحراف معیار و برای داده‌های کیفی از محاسبه فراوانی مطلق و نسبی و برای مقایسه ویژگی‌ها از آزمون مجذور کای استفاده شد.



[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-18 ]

## نتایج

یافته‌ها نشان داد ۶۰/۲۲ درصد واحدهای مورد پژوهش را زنان و بیشترین آنها (۳۵/۴۸درصد) در فاصله سنی ۳۰-۲۶ سال قرار داشتند. از نظر استخدامی, ۳۰/۱۲ درصد در وضعیت رسمی آزمایشی، ۱۷/۲ درصد رسمی قطعی، ۱۲/۸ درصد قراردادی، ۱۱/۸ درصد طرحی بسر می‌برند و این در شرایطی است که ۲۷/۹۵ درصد نیز پاسخ غیره را مشخص نموده‌اند. از نظر محل خدمت دانش‌آموختگان ۴۴/۱ درصد در بیمارستان، ۱۳/۹۷درصد در سمت‌های اداری، ۱۲ درصد دانشکده پرستاری، ۸/۶ درصد در مراکز بهداشتی و ۲۰/۴۳ درصد در سایر مشاغل مشغول به خدمت بوده‌اند.

از نظر سمت, ۲۲/۶ درصد پرستار بخش، ۱۳/۹۳ درصد سرپرستار، ۷/۵۴ درصد مدیر خدمات پرستاری بیمارستان و ۱۲/۹۱ درصد مربی پرستاری بوده‌اند در حالی که ۴۳/۰۱ درصد آنها به سمت‌های «غیره» اشتغال داشته‌اند. بیشترین درصد (۲۴/۷۴ درصد) نمونه‌ها بعد از گذراندن طرح و خدمت سربازی، به مدت کمتر از یکسال، ۷/۵۲ درصد کمتر از دو سال و ۱۹/۳۷ درصد نیز کمتر از سه سال بیکار و تنها ۱۷/۲ درصد کمتر از شش ماه بیکار بوده‌اند. این در حالی است که ۱۷/۲ درصد نیز اظهار نموده‌اند که در حال حاضر بیکار هستند. اکثریت دانش‌آموختگان (۶۰/۲۱ درصد) ادامه تحصیل نداده و فقط ۱۲/۹ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و بالاتر, ۲/۶۱ درصد در رشته‌های غیر پرستاری ادامه تحصیل, ۲/۱۶ درصد با حفظ شغل پرستاری مدرک دیگری اخذ نموده و ۱۶/۱۲ درصد وضعیت ادامه تحصیل را مشخص ننموده‌اند. این در شرایطی است که ۶/۴۵ درصد آنان تغییر رشته و شغل داده‌اند. بطور کلی ۱۷/۲ درصد از نمونه‌ها در استخدام بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی سمنان و ۲/۱۵درصد در دانشکده پرستاری و ۳/۲۳ درصد در قسمت‌های اداری این دانشگاه مشغول بکارند و ۸۰/۶۴ درصد واحدهای مورد پژوهش اظهار نموده‌اند که بعد از فراغت از تحصیل با دانشگاه هیچ گونه رابطه‌ای نداشته‌اند. از نظر فعالیت‌های پژوهشی، ۸/۶ درصد هر ۳-۱ سال یک پژوهش و ۳/۲۳ درصد هر ۵-۳ سال یک پژوهش داشته‌اند در حالی که ۲۵/۸ درصد علاقمند به پژوهش ولی پس از فارغ‌التحصیلی هیچ پژوهشی انجام نداده و اکثریت (۵۵/۹۱ درصد) اعلام نموده بودند که علاقه‌ای به پژوهش ندارند و ۶/۴۵ درصد به این سؤال پاسخ نداده بودند.

از نظر ترجمه و تألیف کتاب, در مجموع ۱/۰۷ درصد تاکنون یک کتاب، ۴/۳ درصد بخش‌هایی از یک کتاب رشته تخصصی را ترجمه یا تألیف نموده در حالی که تنها ۱/۰۷ درصد در ترجمه و تألیف کتب غیر پرستاری شرکت کرده بودند و اکثریت (۹۳/۵۶ درصد) هیچ گونه تألیف و ترجمه‌ای پس از فارغ‌التحصیلی نداشته‌اند.

چاپ مقالات در مجلات نیز یکی دیگر از فعالیت‌های علمی پرستاران فارغ التحصیل می‌باشد. در دانش‌آموختگان دانشکده پرستاری مورد مطالعه ۳/۲۳ درصد تا کنون بیشتر از یک مقاله، ۷/۵۲ درصد تا کنون یک مقاله، ۳۸/ ۵درصد مقاله پرستاری در نشریات غیر علمی، ۲/۱۵ درصد مقاله غیر پرستاری در نشریات چاپ نموده‌اند و اکثریت (۷۷/۴۲ درصد) هیچ گونه چاپ مقاله‌ای نداشته و ۴/۳ درصد به این سؤال پاسخ نداده بودند.

از بین دانش‌آموختگان ۳/۲۳ درصد در سطح دانشگاه علوم پزشکی کشور، ۵/۳۵ درصد در دانشکده پرستاری، ۸/۶ درصد در بیمارستانها، ۳۵/۴۸ درصد در بخش‌های بیمارستانی در فعالیت‌های برنامه‌ریزی شرکت نموده بودند در حالی که ۴۷/۳۲ درصد از این جنبه وضعیت نامعلومی داشته‌اند.

آزمون مجذور کای, رابطه معنی‌دار بین جنس و مدت بیکاری را نشان داد ($P=۰/۰۰۲$). در سایر موارد رابطه معنی‌دار مشاهده نشد.

## بحث

نتایج تحقیق حاکی از آن است که بیشتر نمونه‌ها در مدت زمانی بین شش ماه تا بیشتر از سه سال بعد از گذراندن طرح و سربازی بیکار بوده‌اند. مطالعه‌ای فراوانی بیکاری دانش‌آموختگان رشته پرستاری مورد پژوهش را ۱۹/۳ درصد نشان داده است(۲) . تحقیق دیگری بیانگر آن است که ۳۵/۹ درصد از نمونه‌ها فاقد شغل و ۳/۶ درصد دارای شغل آزاد بوده‌اند(۶) که هر دو مطالعه، یافته‌های مطالعه کنونی را تأیید می‌نماید. منتظر کار ماندن علاوه بر اتلاف عمر و عقب‌ماندگی از شروع زندگی، می‌تواند عواقب سوء اجتماعی و خانوادگی را نیز به دنبال داشته باشد. برای بررسی علل این امر, بجز مسأله مجوز استخدامی، توجه به دو مسأله دیگر ضروری به نظر می‌رسد. یکی عدم تمایل دانش‌آموختگان غیر بومی برای کار در شهر و دانشگاهی است که بومی آن نیستند. دوم جذب دانش‌آموختگان دانشگاه‌های غیر



[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-18 ]

دولتی مسلماً امکانات هر استانی در مرحله اول متعلق به شهروندان همان استان است و باید برای تربیت فرزندان خود آن استان صرف گردد. به نظر می‌رسد هدف از تأسیس دانشگاه‌ها در هر شهر یا استان به منظور ایجاد امکانات پذیرش و تربیت جوانان همان استان, تأمین نیروی انسانی مورد نیاز آن استان و شهرهای دیگر باشد. بدیهی است که پذیرش دانشجویان بومی در دانشگاه‌های محلی, صرف نظر از امتیازاتی که دارد، مانند نیاز کمتر به خوابگاه، سلف سرویس، وسایل نقلیه و تبعات آن، باعث می‌شود نیروهای تربیت شده تمایل بیشتر برای ماندگاری و اشتغال در همان شهر و استان داشته باشند. این امر در تأمین نیروی انسانی مورد نیاز آن منطقه تأثیر بسزایی دارد. در غیر این صورت, هر روز شاهد نقل و انتقالات کارکنانی که تازه دوران بی‌تجربگی را پشت سر نهاده و کارآیی لازم را به دست آورده و به دلیل بومی نبودن منطقه را ترک می کنند، خواهیم بود.

مسأله دوم, جذب دانشجو در دانشگاه آزاد اسلامی و تربیت پرستار است. آمار دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی اشاره می‌کند که در سال ۱۳۷۵ از دانشجویان مؤسسات دولتی فزونی داشته است(۱). باید توجه داشت که دانش‌آموختگان دانشگاه‌های دولتی ظاهراً از میان نخبگان انتخاب شده و سرمایه‌های ملی نیز صرف تربیت آنان می‌گردد که انتظار می‌رود این سرمایه به مردم برگردد. راه برگشت سرمایه ملی، بکارگیری صحیح نیروهای تربیت شده در خدمت به جامعه است. فراغت از تحصیل دانش‌آموختگان دانشگاه آزاد اسلامی، تعداد محدود فرصت‌های شغلی را برای دانش‌آموختگان دانشکده‌های دولتی محدودتر می‌سازد و امکان برگشت سرمایه‌های دولتی نیز مشکلتر خواهد شد, مگر اینکه این فرصت‌های شغلی گسترش یابند و یا آموزش پرستار بر اساس تقاضا ارائه گردد.

برای رفع مشکل بی‌کاری، ضروری است که نیازسنجی نیروی انسانی به عمل آمده و میزان نیاز بازار کار به دانش‌آموختگان رشته پرستاری با تحقیقات گسترده سنجیده و با توجه به نتایج آن, دانشجو پذیرفته شود. مطالعه‌ای نشان داد که علت اساسی بی‌کاری عدم انطباق بین عرضه و تقاضا می‌باشد(۷).

نتایج این تحقیق بیانگر آن است که کمتر از نیمی از نمونه‌ها در استخدام رسمی (قطعی و آزمایشی) بوده و بقیه در وضعیت‌هایی مانند قراردادی، طرحی و ... بسر می‌برند. تحقیق مشابهی نیز نشان داد که تنها ۵۰ درصد استخدام رسمی و بقیه قراردادی و در مراکز درمانی خصوصی بوده‌اند(۲) که با یافته‌های این تحقیق همخوانی دارد. نتایج تحقیق دیگر نشان داده است که ۷۹/۷ درصد در وضعیت رسمی قطعی بوده‌اند(۶).

یافته‌ها نشان داد کمتر از نیمی از نمونه‌ها در بیمارستان‌ها مشغول به کار شده و درصد کمی نیز در دانشکده‌های پرستاری شاغل بوده‌اند. تحقیق چرندابی وضعیت بهتری را نشان داد که بیانگر اشتغال ۷۵ درصد واحدهای مورد پژوهش در واحدهای درمانی بوده است (۲). اشتغال حدود ۴۰ درصد از دانش‌آموختگان پرستاری در مشاغلی غیر از تخصص خود نشان از این دارد که اهداف برنامه آموزش پرستاری با بازار کار هماهنگی لازم را نشان نمی‌دهد. ضرغامی با ذکر آمارهای سال ۱۳۷۸ مرکز آمار ایران, نشان می‌دهد که شاغلان بعضی رشته‌های تحصیلی که باید در فعالیت‌های تولیدی جامعه شاغل باشند، عمدتاً در فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی شاغل بوده‌اند(۱).

اطلاعات به دست آمده نشان داد کمی بیشتر از نصف نمونه‌ها در سمت‌های شغلی که برای پرستاران وجود دارد و منطبق با اهداف تشکیل دانشکده پرستاری است, به کار گرفته شده‌اند و از تخصص نیمی دیگر در اموری که برای آن تربیت شده‌اند، استفاده نگردید. ضرغامی عدم تطابق بین آموزه‌های آموزش عالی با فعالیت شاغلین را از جمله معضلات مربوط به عدم توزیع مناسب شاغلین دارای تحصیلات در بخش‌های مختلف می‌داند. وی با ذکر آمار ۷۶ درصد مربوط به فارغ‌التحصیلان رشته‌های کشاورزی و ... نشان داد که این عدم تطابق در بعضی دیگر از رشته‌های دانشگاهی نیز دیده شده است(۱). این مسأله نشان می‌دهد که یا دانش‌آموختگان کار مناسب نیافته و یا خود مایل به کار در این رشته نبوده‌اند که اگر این امر درست باشد, نشان از بی‌علاقگی آنان به رشته پرستاری دارد که یکی از مسائل مهم گزینش دانشجویان است و باید مورد توجه قرار گیرد.

تحقیقات نشان داده که ۴۹/۳ درصد دانشجویان پرستاری اظهار نموده‌اند که در آینده به شغلی غیر از پرستاری روی خواهند آورد(۸). رشته پرستاری از مشاغلی است که شاغلین آن به دلیل ویژگی‌های حرفه‌ای و صعوبت کار با مشکلات فراوانی مواجهند. بنابراین, در این حرفه افرادی قادر به کار خواهند بود که علاقه به خدمات اجتماعی و کمک به دیگران داشته باشند.

در هنگام برگزاری آزمون‌های سراسری هزاران نفر شرکت می‌کنند که در بین آنها فقط کسانی انتخاب می‌شوند که نمره



[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-18 ]

آزمون آنها بالاتر باشد و نه اینکه علاقه به نوع رشته تحصیلی، حرفه و نوع خدمات آن داشته باشند. بسیاری از داوطلبین ممکن است با چند صدم نمره کمتر کنار گذاشته شوند، در حالی که احتمالاً علاقه وافری برای خدمت به بیماران داشته‌اند. پیشنهاد می‌شود در آزمون سراسری برای رشته پرستاری, تعداد چند برابر ظرفیت اعلام گردد و سپس طی یک آزمون اختصاصی یا مصاحبه, همچون رشته‌های هنر, افراد علاقمند و با انگیزه انتخاب گردند. این کار از هدر رفتن سرمایه‌گذاری‌هایی که برای تربیت هر کارشناس پرستاری انجام می‌شود و نهایتاً به این کار روی نمی‌آورد و یا اینکه بی‌انگیزه بوده و نسبت به سرنوشت مددجویان و حرفه خود بی‌تفاوت می‌باشند، جلوگیری می‌نماید. پیشنهاد می‌گردد به مشکل استخدامی دانش‌آموختگان که عمدتاً نیز جوان بوده و در آستانه زندگی مشترک می‌باشند، توجه بیشتری مبذول گردد. بکارگیری پرستاران در فعالیت‌هایی که در توان آنان می‌باشد, مانند پرستار روستا، پرستار مدارس، پرستار کارخانجات و...، از نرخ بی‌کاری آنان می‌کاهد.

از نکات قابل توجه, مشکلات پرستاران برای نوشتن مقالات یا کتاب و یا شرکت در تحقیقات است، به نظر می‌رسد ایجاد انگیزه یکی از نکات کلیدی این نوع فعالیت‌ها باشد.

از دانش‌آموختگان انتظار می‌رود که با دانشگاه محل تحصیل خود در ارتباط بوده و با پیشنهادات سازنده خود در ارتقاء کیفیت و بهبود کارایی آن بکوشند. و از برنامه‌های مداومی که توسط دانشگاه محل تحصیل برگزار می‌شود, استفاده نمایند. یافته‌ها نشان داد که درصد کمی از نمونه‌ها در بیمارستان‌ها، دانشکده پرستاری و بخش‌های اداری دانشگاه علوم پزشکی سمنان به کار گرفته شده‌اند و بقیه آنها با دانشگاه محل تحصیل خود هیچ رابطه‌ای نداشته‌اند. شاید بتوان علت این امر را در عدم برنامه‌ریزی برای سهیم نمودن دانشجویان و دانش‌آموختگان در اداره دانشکده‌ها و دانشگاه دانست. دانشگاه‌ها با برقراری ارتباط و بررسی برونداد خود در بازار کار و پیگیری سرنوشت شغلی آنها می‌توانند میزان موفقیت خود در دستیابی به اهداف و رسالت خود را بازنگری نمایند. این ارتباط بطور مداوم توسط دانشگاه‌ها الزامی به نظر می‌رسد.

از آنجا که آدرس دانش‌آموختگان که در اداره کل آموزش دانشگاه موجود می‌باشد، متعلق به زمان ثبت نام اولیه و متعلق به منزل والدین می‌باشد و به دلیل ازدواج، تغییر منزل، فوت والدین و...، این آدرس تغییر نموده و در دسترس نبوده, بنابراین, پژوهش از نظر تعمیم پذیری نتایج محدودیت دارد. یکی از جنبه‌های مهم ارزشیابی هر مؤسسه و برنامه آموزشی، پیگیری و ارزشیابی محصول که همان دانش‌آموختگان هستند، می‌باشد. پیشنهاد می‌شود که ادارات کل آموزش در ثبت نام اولیه دقت نمایند که آدرس گرفته شده کامل و پستی باشد. در پایان تحصیل و زمان تسویه حساب نیز می‌توان آدرس مجدد دریافت نمود که به این ترتیب, دسترسی به دانش‌آموختگان امکان‌پذیرتر گردد.

## قدردانی

بدین وسیله از آقایان دکتر رشیدی‌پور، رئیس دانشگاه، دکتر مجتبی ملک, معاون آموزشی که امکانات انجام این تحقیق را فراهم نمودند و تمامی عزیزانی که در این راه ما را یاری نمودند, تشکر و قدردانی می‌کنیم.

## منابع

۱. ضرغامی م. مشکلات اشتغال و بی‌کاری فارغ‌التحصیلان آموزش عالی، تنگناها، زمینه‌ها و راه حل‌ها. فصل‌نامه پژوهش ۱۳۷۹؛ ۲: ۸۳-۹.

۲. علیزاده م, چرندابی س, برادران رضایی م. بررسی زمینه‌های اشتغال فارغ‌التحصیلان پرستاری و مامایی. پژوهش در علوم پزشکی ۱۳۷۷؛ (ویژه‌نامه سومین همایش کشوری آموزش پزشکی): ۱۷۳.

۳. فهیم یحیائی ف. وضعیت بیکاران دارای تحصیلات عالی و فنی- حرفه‌ای و بررسی علل آن. تهران: معاونت امور فرهنگی، آموزشی و پژوهشی سازمان برنامه و بودجه. ۱۳۷۵.

4. Sanyal BC, Notodihadjo H. Higher education and the labour market in the Java Region Indonesia. Paris: UNESCO. 1983.

۵. مؤمنی ف. ترتیبات نهادی مناسب برای حل مشکل بی‌کاری دانش‌آموختگان آموزش عالی. فصلنامه پژوهش ۱۳۷۹؛ ۲: ۹۳-۱۰۶.

۶. اسماعیل‌زاده م. بخشی ح, طالقانی ف, رفیعی غ, مهدی‌زاده خ, شهابی‌نژاد م. بررسی وضعیت اشتغال بکار فارغ‌التحصیلان سال‌های ۷۶-۷۰ دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان. مجله دانشکده پزشکی ۱۳۷۹؛ (ویژه‌نامه چهارمین همایش کشوری آموزش پزشکی): ۸۱.



[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-18 ]

7. Hart PE. Types of structural unemployment in the United Kingdom. International Labour Review; 129(2): 213-18.

۸. شریعتی ع، نقاش ب. بررسی نگرش دانشجویان سال آخر پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اهواز نسبت به حرفه و آینده شغلی خود. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه تهران ۱۳۷۹؛ (ویژه نامه چهارمین همایش کشوری آموزش پزشکی).

[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-18 ]